

Ramon Vila Capdevila "Caracremada"

Castellnou de Bages

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Castellnou de Bages - 08251

Coordenades:

Latitud: 41.83389
Longitud: 1.83701
UTM Est (X): 403433
UTM Nord (Y): 4631987

Classificació

Número de fitxa: 08062 - 102
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia: Tradició oral
Estil / època: Contemporani
Segle: XX
Estat de conservació: Regular
Notes de conservació: Només la gent que ha viscut des de sempre a Castellnou segueix transmetent la història oral del Caracremada
Protecció: Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés: Obert
Ús actual: Científic
Titularitat: Pública

Fitxes associades:

[Tomba del Ramon Vila Capdevila "Caracremada"](#)

[Museu de Castellnou de Bages](#)

[La Creu del Perelló](#)

Autoria de la fitxa: Laura Llorens Travé i Jordi Tornés Bes

Data de registre de la fitxa: dt., 23/01/2007 - 01:00

Descripció

Són moltes les històries en les que es relaciona Ramon Vila Capdevila amb el poble de Castellnou. Era molt conegut a la zona, ja que s'havia amagat en diferents masos i en diverses barraques del terme municipal, amenaçant de represàlies a qui donés informació de la seva situació. Però el fet més destacat que relaciona Ramon Vila amb Castellnou és la seva mort i posterior enterrament al cementiri de Castellnou. Ramon Vila travessava els Pirineus prop de Solsona a finals del juliol de 1963, passant per la Serra de Pinós i seguia pel Cardener, fins arribar a Palà. Després va anar fins a Camps i Fals, i va seguir fins a Sant Joan de Vilatorrada, pels voltants de Coll-Baix. Anava per la font del Rel i pel marge del rierol de Rajadell. Seguia la via fèrria, fins a arribar al desnivell de Can Prim. Allà es va aturar, el seu objectiu eren les torres de conducció de línies d'alta tensió que subministraven energia elèctrica a Barcelona. El 2 d'agost, cap a les onze de la nit, va col·locar les càrregues a les torretes. L'explosió es va produir a primeres hores de la matinada, i va reprendre el camí de tornada. Quan encara era de nit va tornar cap a la zona de Calders, i travessant el riu Cardener, es va internar pel bosc que s'estén entre Sallent i Balsareny. La nit del 6 al 7 d'agost va travessar el riu Llobregat en direcció cap a Calders. Arribada la mitjanit, en un enfrontament amb la Guàrdia Civil en el qual no va tenir ni temps de disparar, queia mortalment ferit. L'últim guerriller català va ser assassinat en el paratge de la Creu del Perelló, situat entre els termes municipals de Castellnou de Bages i Balsareny. La seva agonia va durar fins a les set del matí, quan morí amb l'esquena acomodada en la seva motxilla, i a les mans encara hi tenia una metralleta. La seva agonia va durar tota la nit, ja que la Guàrdia Civil de la 231 comandància de Manresa, composta per uns 200 guàrdies, no van gosar apropiars'hi. Immediatament va córrer la notícia per les comarques del Bages i el Berguedà: " En Maroto és mort, l'han matat les cadernerres"! . Va ser enterrat a l'altra banda del mur del cementiri de Castellnou de Bages, sense creu ni referència, oblidat entre el fullatge. Aquest és un dels relats que hi ha sobre la mort de Ramon Vila Capdevila; és un dels relats més heroics que s'expliquen.

Observacions:

(Continuació història) Les circumstàncies de la seva mort estan envoltades de misteri i llegenda, segons Vila Rovira, va ser abatut d'un tret a la cama i, després de defensar-se, es va amagar darrere unes pedres, però una segona bala li va provocar la mort. El més probable és que morís poc després. Altres versions expliquen que va estar agonitzant durant tota la nit i que la Guàrdia Civil no va gosar acostar-s'hi fins que es va fer de dia per la por que li tenien. La notícia de la seva mort es va estendre ràpidament pel Bages i el Berguedà i deien: " En Maroto és mort!, l'han matat les cadernerres!". L'endemà, després de realitzar-li l'autòpsia, va ser enterrat a l'antic cementiri de Castellnou, ja sense ús , i sense cap creu ni referència. Amb la mort de Ramon Vila Capdevila, arribà el final històric de la lluita dels maquis antifranquistes a Catalunya.

Història

Ramon Vila Capdevila va néixer a Peguera (Fígols, Berguedà) el 2 d'abril de 1908, en una casa anomenada Can Maroto, d'on prové un dels seus sobrenoms. A més de Maroto, també era conegut com Pasos Largos o Caracremada, nom amb què, segons alguns autors, va ser rebatejat per la policia i la premsa, possiblement per les cremades que li havia fet un llamp que li desfigurà la part dreta del rostre, el 1923, quan era a la masia Casa Jorba de Castellar de Riu, fent feines de pagès amb la seva mare, que va morir arran d'aquest accident. D'un valor i coratge personal extraordinari mai no va tolerar el feixisme, que va combatre fins a la mort. L'altre cap guerriller del Berguedà, Marcel·lí Massana, deia d'ell: "En Ramon fou, sens dubte, el millor de tots nosaltres". Era un home alt, amb una gran força física. De cos ample i de fesomia enèrgica, ulls vius, front ample, amb un aire entre selvàtic i tímid. Era senzill i modest, amb una gran agilitat, per

això, sembla que en cercles íntims era anomenat Jabalí. Des de molt jove va treballar amb el seu pare a les mines de Fígols, on s'afilià a la Confederació Nacional de Treballadors (CNT). El 18 de gener de 1932 va participar a la insurrecció de Fígols i, tot i que en un primer moment va aconseguir fugir de la Guàrdia Civil, acabà poc després a la presó quan va ser detingut a Barcelona per repartir propaganda, i va ser condemnat a quatre anys de presó. A la presó va aprendre a llegir i escriure. Poc després de sortir-ne va ser detingut de nou per haver perpetrat un atracament a una farmàcia de Castelló de la Plana. Amb l'aixecament militar contra la República, inici de la Guerra Civil, va ser alliberat pels propis treballadors de la presó, i es va allistar a la columna de ferro valenciana, i va passar a lluitar al front de Terol fins el març del 1937 que va ser cridat a la 153 Brigada Columna Terra i Llibertat. Durant la guerra va ser " Comisario de Abastecimientos" de la central tèrmica de Fígols i també responsable polític de la zona. Quan va acabar la Guerra Civil Espanyola va passar a França i va ingressar a l'escola d'activistes de Tolosa, on coneixeria els membres també llegendaris dels maquis Josep Facerias i Quico Sabater. Juntament amb altres llibertaris, va passar a organitzar la resistència llibertària a Catalunya, amb la creació de grups volants, que actuaven a l'un i altre costat dels Pirineus. A França era conegut com a Ramon Llaugí o capità Raymond, i va col·laborar amb la resistència francesa contra el nazisme fins la victòria dels aliats, moment en què va reprendre la lluita armada contra el franquisme en territori català. Feia de guia de la CNT, amb el nom de Ramon Llaugí, travessant en múltiples ocasions els Pirineus, tant per a transportar carregaments d'armes per als grups d'acció, com per a traslladar activistes a l'altre costat del Pirineus. Col·labora amb diversos grups de guerrillers, com els de Facerias, Massana i Quico Sabater. Ramon Vila creia que el sabotatge contra les torres d'alta tensió i instal·lacions de subministrament elèctric era l'única manera d'acabar amb el règim franquista, l'única opció al seu abast per acabar amb l'economia de l'estat. La seva última acció va ser el 2 d'agost de 1963 al terme municipal de Rajadell, proper a Castellnou, on entre les vies del tren i el mas de Can Jona, es van produir diverses explosions i van ser volades tres torretes de conducció d'energia elèctrica; la Guàrdia Civil, que va acusar a Ramon Vila dels fets, es va posar en estat d'alerta i més de dos-cents efectius es van distribuir per les rutes habituals de maquis i contrabandistes, disposats a capturar-lo. El dimecres 7 d'agost de 1963, poc després de la mitjanit, la Guàrdia Civil de la comandància 231 de Manresa, apostada a la Creu del Perelló, que fa de límit entre Castellnou i Balsareny, molt a prop del mas abandonat de la Creu, va disparar contra un sospitós, que va resultar ser Ramon Vila Capdevila.

Bibliografia

AA.VV. (1986). Gran Enciclopèdia Catalana. Grup Enciclopèdia Catalana S.A. Barcelona. AA.VV. (2000). Exhumació, estudi i inhumació definitiva de les restes de Ramon Vila Capdevila. Quaderns científics i tècnics de restauració monumental Q12. Diputació de Barcelona. Barcelona. VILA ROVIRA, Pere (1991). Recull Històric. Castellnou de Bages. Ajuntament de Castellnou de Bages. www.sindominio.net/marxa-maquis

